

Hogyan reagál a jog, a szabályozás az energetikai kihívásokra és trendekre? A szabályozás jövője.

Dr. Légrádi Gergely
ügyvéd, partner

Energy Investment Forum 2017

Budapest, 2017.11.07.

Tartalomjegyzék

- I. **Energiastratégiák**
- II. **EU hatásköre és a változó szabályozási környezet**
- III. **Jövőbeni kihívások és trendek**
- IV. **Megváltozó energiapiac**
- V. **Szabályozási kényszer**

I. Energiastratégia – EU

Éghajlat és energiapolitikai keret 2020-2030 [COM(2014) 15]

Energiaellátás biztonságának fenntartása:

- csökkenő kőolaj- és földgáztermelés pótlására helyben rendelkezésre álló fenntartható energiaforrások kiaknázása,
- nagyfokú liberalizáció és a belső energiapiac létrehozása,
- a gazdaság energiaintenzitásának költséghatékony javítása.

Tiszta energia minden európainak [COM(2016) 860]

- 2016. november 30. – Intézkedés csomag bemutatása, amelynek célja, hogy az EU vezető legyen a zöld energiára való átállásban.

I. Energiastratégia – EU

2050-ig szóló energiaügyi ütemterv [COM(2011) 885]

- az energiarendszer **szén-dioxid-mentesítése** és a kibocsátás-csökkentési célkitűzés megvalósítása;
- az **energiahatékonyság** és a **megújuló energia** arányának növelése;
- a 2030-ig kiépítendő infrastruktúrára vonatkozó beruházási döntések mihamarabbi meghozása szükséges a 30–40 évvel ezelőtt kiépült infrastruktúra cseréje miatt és ezzel párhuzamosan a jelenleginél sokkal **korszerűbb és rugalmasabb infrastruktúra** kiépítése;
- a közeljövőben megvalósuló beruházások révén biztosítható, hogy a jövőben a lehető **legkedvezőbbek legyenek az árak**;
- az Unióspolitikával megvalósítható **méretgazdaságosság** előnyeinek kihasználása, részben a belső energiapiac létrehozásával.

I. Energiastratégia – Magyarország

A Nemzeti Energiastratégiáról szóló 77/2011. (X.14.) OGY határozat Rövid távú célkitűzések

- energiatakarékosság
- megújuló és alacsony szén-dioxid kibocsátású energiatermelés növelése
- erőmű-korszerűsítés
- közösségi távfűtés és egyéni hőenergia-előállítás korszerűsítése
- közlekedés energiahatékonyságának növelése és CO₂ intenzitásának csökkentése
- zöld ipar, megújuló mezőgazdaság
- energetikai célú hulladékhasznosítás
- állami szerepvállalás erősítése

I. Energiastratégia – Magyarország

Hosszú távú elképzelések

- Választási dilemma a földgáz és az atomenergia között, adottnak véve, hogy a megújuló energia részaránya a még finanszírozható maximum lesz.
- *„Úgy foglалható össze Magyarország 2050-es energetikai tájképe, hogy **az atomenergia alapú villamosáram-termelés, valamint a széndioxid leválasztás és tárolás (CCS), a földgáz és megújuló energiaforrás alapú hőenergia előállítás lesz a magyar energiagazdaság tengelyében. [...]** Abban az esetben, ha a gazdaságot destabilizáló földgáz ár-turbulenciák általánossá válnak, újból előtérbe kell kerülnie a szénimport növelésének és a CCS / tiszta szén technológiákon keresztüli szénfelhasználásnak. Ugyanilyen módon a hazai stratégiai szén- és lignit vagyon felhasználása is realitás.”* (77/2011. (X.14.) OGY hat.)

II. Az EU hatásköre

Hatáskör átruházás (EUSZ 5. cikk (2) bek.)

- a hatáskör-átruházás elvének megfelelően az Unió **kizárólag a tagállamok által a Szerződésekben ráruházott hatáskörök határain belül jár el** a Szerződésekben foglalt célkitűzések megvalósítása érdekében. Minden olyan hatáskör, amelyet a Szerződések nem ruháztak át az Unióra, a tagállamoknál marad.

Kizárólagos hatáskörök (EUMSZ 3. cikk)

Megosztott hatáskörök (EUMSZ. 4. cikk) többek között:

- az energiaügy
- a transzeurópai hálózatok

II. Az EU hatásköre – Energiaügy és Transzeurópai hálózatok

Az Unió energiapolitikájának céljai (EUMSZ 194. cikk)

- az energiapiac működésének biztosítása,
- az energiaellátás biztonságának garantálása az Unión belül,
- az energiahatékonyság és az energiatakarékosság, valamint az új és megújuló energiaforrások kifejlesztésének előmozdítása,
- az energiahálózatok összekapcsolásának előmozdítása.

Azonban az EU nem befolyásolhatja

- a tagállamok jogát az energiaforrások kiaknázására vonatkozó feltételek meghatározására,
- a tagállamok különböző energiaforrások közötti választását és
- energiaellátásuk általános szerkezetét.

Transzeurópai hálózatok (EUMSZ 170. cikk)

- cél: elősegítse a nemzeti hálózatok összekapcsolódását és átjárhatóságát, valamint a hálózatokhoz történő hozzáférést.

II. Az EU hatásköre – Rendkívüli jogalkotás

Ellátás biztonsága (EUMSZ 122. cikk)

- A Tanács [...] a Bizottság javaslata alapján [...] határozhat a gazdasági helyzetnek megfelelő intézkedésekről, különösen ha egyes termékekkel való ellátásban – ideértve különösképpen az energia területét – súlyos nehézségek merülnek fel.

Környezetvédelmen belül (EUMSZ 192. cikk)

- A Tanács különleges jogalkotási eljárás keretében [...] egyhangúlag fogadja el [...] a tagállamok valamelyikének különböző energiaforrások közötti választását és energiaellátásának általános szerkezetét jelentős mértékben érintő intézkedéseket.

Általános felhatalmazás (EUMSZ 352. cikk)

- [...] Unió fellépése bizonyul szükségesnek ahhoz, hogy a Szerződésekben foglalt célkitűzések valamelyike megvalósuljon, és a Szerződések nem biztosítják a szükséges hatáskört, a Tanács a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlament egyetértését követően, egyhangúlag elfogadja a megfelelő rendelkezéseket.

II. Változó szabályozási környezet

Villamosenergia

- Javaslat az **energiahatékonyságról** szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról [COM(2016) 761]
- Javaslat a villamos energia **belső piacáról** (Átdolgozás) [COM(2016) 861]
- Javaslat a villamos energia **belső piacára vonatkozó közös szabályokról** (Átdolgozás) [COM(2016) 864]
- Javaslat a villamosenergia-**ágazati kockázatokra való felkészülésről** és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről [COM(2016) 862],
- Iránymutatás a villamosenergia-**kiegyenlítésről** (Tervezet)
- Üzemi szabályzat a villamos energia **veszélyhelyzetről és a helyreállításról** (Tervezet)

Földgáz

- Javaslat a **földgázellátás biztonságának** megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 994/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről [COM(2016) 52]
- **Cseppfolyósított földgázra** és a földgáztárolásra vonatkozó uniós stratégia [COM (2016) 49]

Megújuló energiaforrások

- Javaslat a **megújuló energiaforrásokból** előállított energia használatának támogatásáról (Átdolgozás) [COM(2016) 767]

III. Jövőbeni kihívások

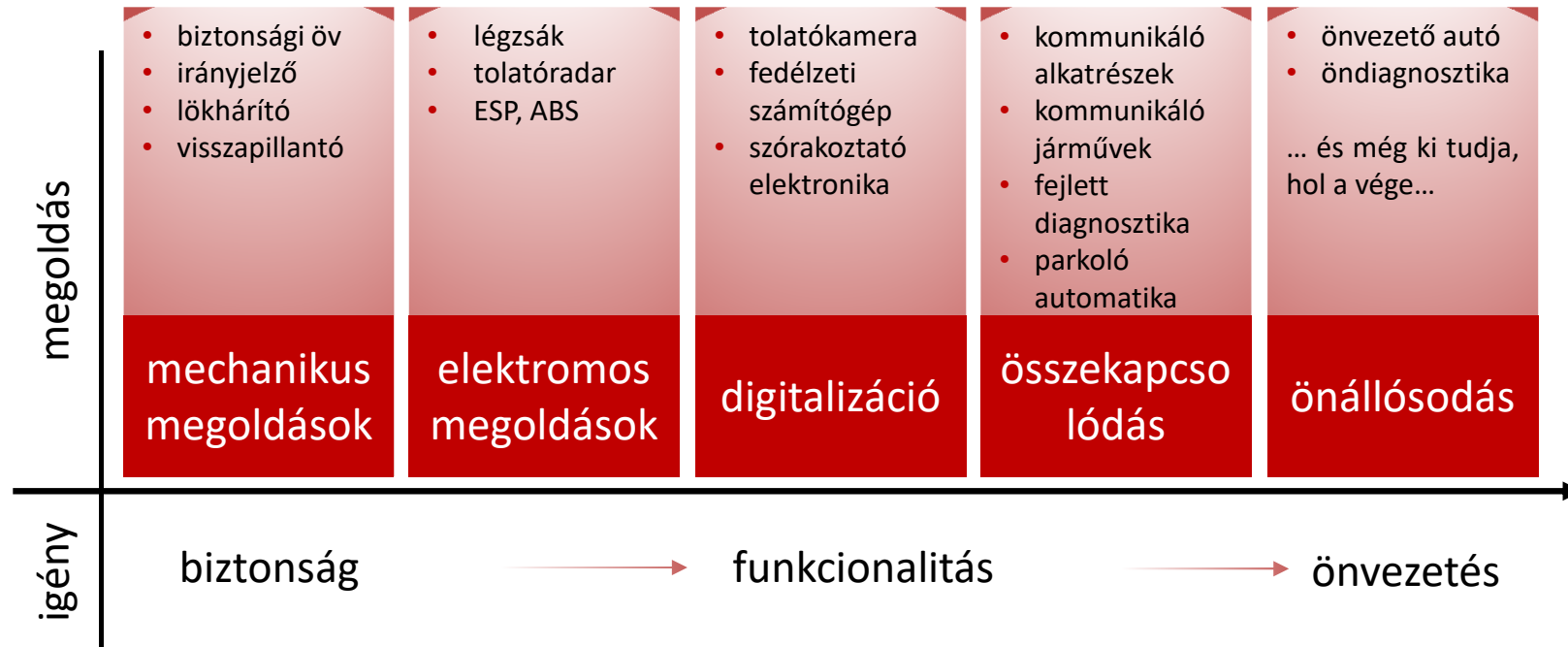
Más piacokon azonosítható trendek

- iparági technológia fejlődése
- erősödő digitalizáció
- igény az új megoldásokra

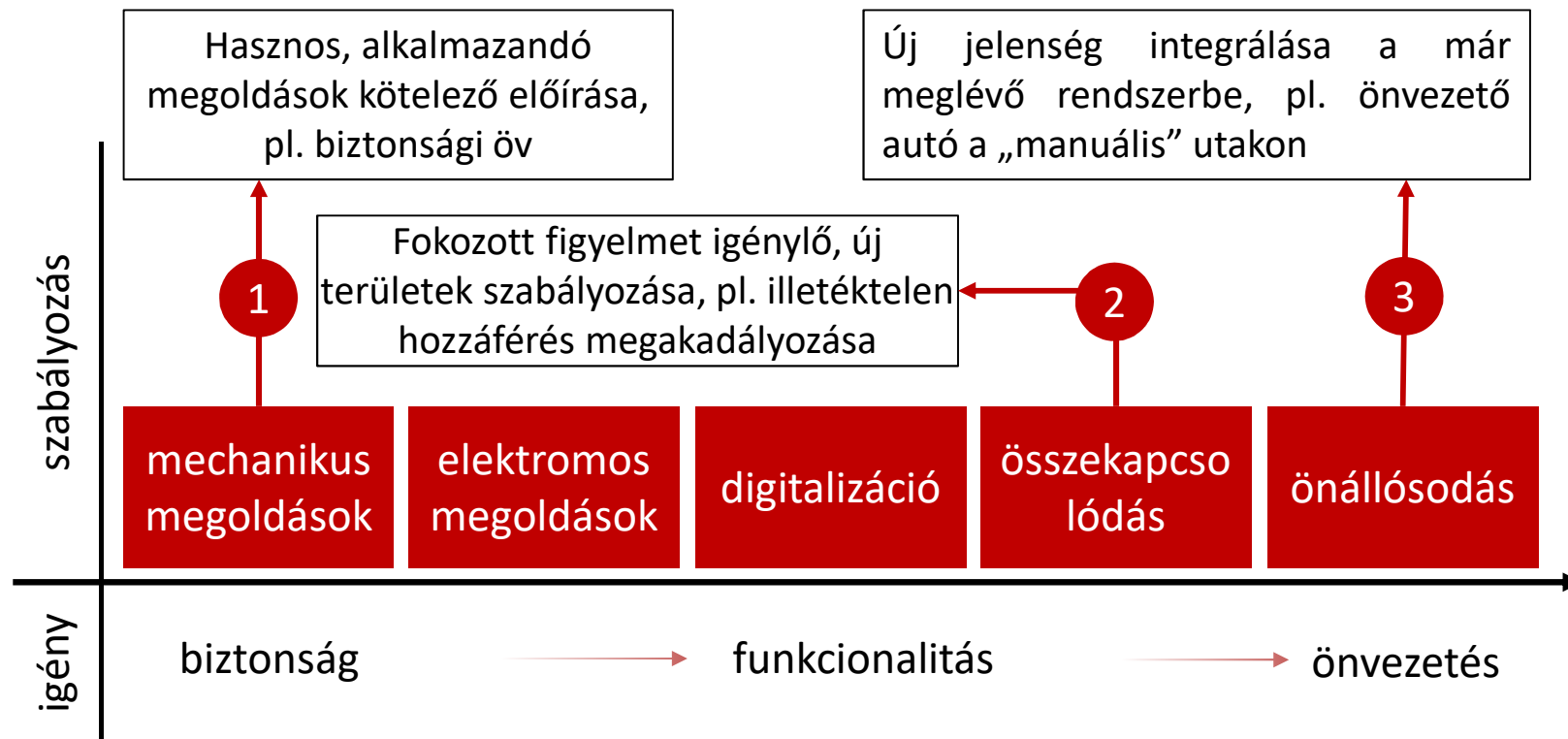
III. Jövőbeni kihívások

A gépjárműipar evolúciója – a technológia fejlődése

III. Jövőbeni kihívások

A gépjárműipar evolúciója – szabályozás reflexei

III. Jövőbeni kihívások

Az energiaszektor befolyásoló tényezők

Digitalizáció

- „smart grids”, „smart metering”
- „blockchain” rendszerek

Technológiai fejlődés

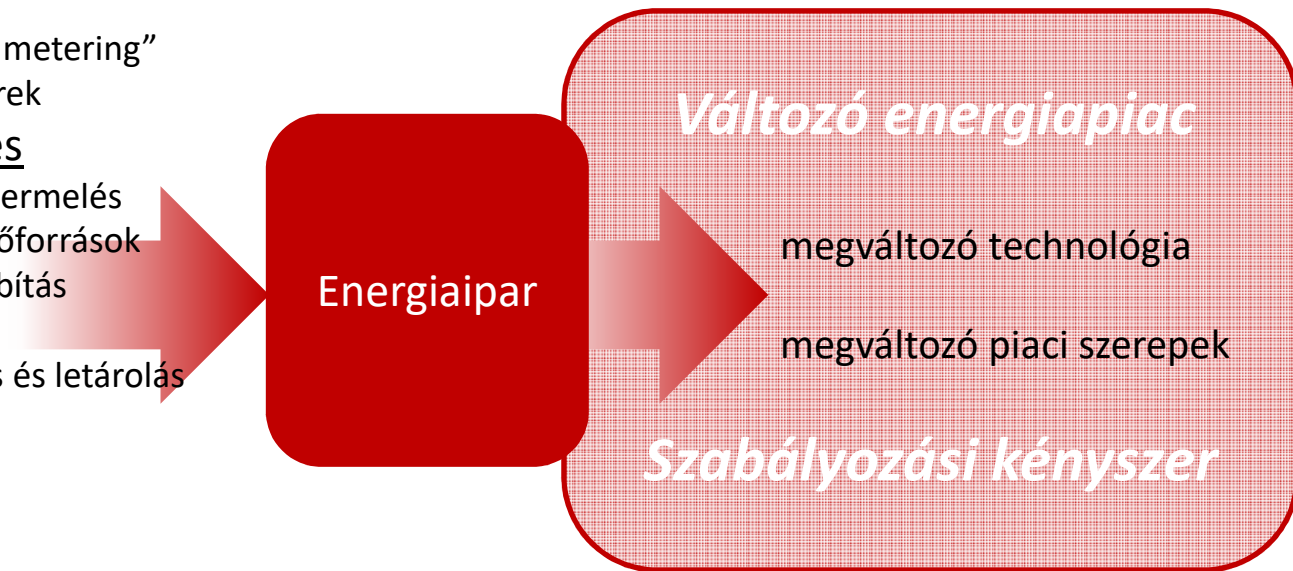
- költséghatékonyabb termelés
- elérhető megújuló erőforrások
- vezeték nélküli továbbítás
- tárolástechnológia
- széndioxid leválasztás és letárolás

Globalizáció

- bővülő piacok
- méretgazdaságosság

Társadalmi igények

- környezetvédelem

III. Digitalizáció

„Smart homes”, „Smart grids”

- kontrolálható energiafogyasztás/ energiatermelés
- keresleti és kínálati igények kielégítése – griden belül: optimális erőforrás-megosztás; grid-en kívül: korrekció, egyensúly fenntartás

„Blockchain” rendszerek

- kriptovaluták forgalmához használt rendszer
- nincs központi szerv → decentralizált információáramlás
- minden egység rendelkezik ugyanazzal az információval, az információ megváltozásához az egységek „jóváhagyása” szükséges
- gyors, közvetlen, biztonságos kapcsolat a piaci szereplők között
- „smart contracts”

III. Globalizáció és társadalmi igények

Globalizáció

- határon átnyúló projektek → bővülő piacok → centralizáció
- méretgazdaságosságból származó előnyök

Társadalmi igények

- erős társadalmi elvárások
 - környezetvédelem és fenntartható fejlődés, mint prioritás
 - alacsony energiaárak, biztonságos és kiegyensúlyozott ellátás

IV. Megváltozó technológia és piaci folyamatok

- CO₂ kibocsátás csökkentése → **alapellátás jellemzőn megújuló, kiegészítő termelés alacsony CO₂ kibocsátású technológia (gáz, nukleáris) + CCS**
- tárolástechnológia → **akkumulátorok: hosszabb élettartam, kevesebb veszteség a visszanyerésnél**
- megújulók változó termelési szintje → **tárolástechnológia DE amíg nem áll rendelkezésre: erőművek ki-be kapcsolása**
- „smart” megoldások terjedése → **fogyasztás, hálózatterhelés, tárolás és termelés optimalizálása**
- közvetlen(ebb) kommunikáció az eszközök között → **hálózati terhelést optimalizáló automatizmusok**
- közvetlen(ebb) kommunikáció a piaci szereplők között → **közvetlen, prompt kereslet-kínálat, lokális igénykielégítés (akár szomszédok között)**

IV. Megváltozó piaci szerepek

Hálózat üzemeltetés

- hálózat fenntartás és üzemeltetés kulcsfontosságú
- decentralizált termelő és fogyasztó egységek összeköttetése a centralizált hálózattal és az ipari termelőkkel, valamint a tárolókapacitással
- ellátásbiztonság → terhelés optimalizálása, energiatárolás
- „smart grid” → rendszerfelügyelet? → TSO?
- „blockchain” → megkötött tranzakciók végrehajtása? → DSO?

Kereskedő

- centralizált modell elavult → „share economy”
- „blockchain” → szerepe visszaszorul vagy teljesen meg is szűnik

Energiatárolói szerep(kör)?

IV. Megváltozó piaci szerepek

Fogyasztó

- fogyasztói szokások radikális változása
- tárolástechnológia fejlődése → megújulók periodikussága kiküszöbölhető → növekvő önellátás! → vételezett energia mennyisége csökken
- új szerep, mint **Energiatermelő**
- fel nem használt kapacitás tárolása vagy értékesítése
 - „smart grid” → visszatáplál a hálózatra
- ÉS/VAGY
 - „blockchain” → hálózaton keresztül közvetlenül ellát más fogyasztókat
- aktív szerep a hálózati egyensúly fenntartásában

Termelő

- teljes piac ellátása helyett változó súlypontok
 - ipar: várhatóan növekvő energiakereslet kielégítése
 - lakosság: szűkülő piac (lakossági önellátás miatt)
 - szerep az ingadozások kiegyenlítésére szűkül

V. Szabályozási kényszer

Kulcspontok

- hagyományos piaci szereplők új szerepben
 - hagyományos piac „újra kalibrálása”
- fogyasztó, mint termelő
 - kettős szerep → **fogyasztóvédelem** határai?
 - követelmények a **termelés**hez → regisztráció, adatszolgáltatás, felügyelet, felelősség?
 - aktív résztvevő → **további kötelezettségek** (hálózatfenntartás, egyensúly stb.)?
- digitalizáció
 - **kiberbiztonság, adatvédelem** → energiaipar, mint nemzetbiztonsági kockázat?
 - **IT integrálása** a meglévő környezetbe
- energiaellátás- és biztonság
 - **energiatárolás** → jogviszony? állami monopólium vagy piaci verseny?
 - **piacfelügyelet** vagy „blockchain” alapú decentralizált hálózat? felelősség?

V. Szabályozási kényszer

Beavatkozik-e a jogalkotó?

- intenzív reguláció \leftrightarrow magánjogi jogviszonyok, esetleg köztes megoldás

Ha beavatkozik, milyen szinten teszi azt?

- Lokális szint
 - decentralizált hálózatok \rightarrow helyi sajátosságok miatt indokolt lehet
- Tagállami szint
 - nemzetgazdasági érdekek, állami energiastratégia
 - részletszabályok kidolgozása adott állam igényeinek megfelelően \rightarrow ellátásbiztonság
- Európai Unió
 - EU érdekeinek érvényesítése, EU energiastratégia
 - Rendeleti vagy Irányelvi szabályozás \rightarrow hatáskör kérdése!

V. Szabályozási kényszer

EU vs. tagállamok

- EU aktív szerepet vállal az átállásban DE korlát: a hatáskör esetleges hiánya!
- Lehetséges scenáriók
 - addig szabályoz, amíg hatásköre engedi és a részletszabályokat a tagállamokra bízza
 - VAGY
 - életre hívja a különleges jogalkotási lehetőségeit (pl. EUMSZ 352. cikk)

EU szabályozás hatálya

- kérdéses a szabályozás mélysége is
 - a DSO, TSO szintjén - a belső energiapiac megvalósulása érdekében - vélhetően fenntartja szabályozási igényét az EU
 - a többi területen a tagállamokra bízza → nemzeti és lokális szabályozás szerepe már a tagállamok döntésén múlik

Dr. Légrádi Gergely

ügyvéd, partner

oppenheim

P +36 1 486 2200

E gergely.legradi@oppenheimlegal.com

A H-1053 Budapest, Károlyi u. 12.

W www.oppenheimlegal.com